

27. 11. 2000

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Použití analogie v trestním řízení

K analogii, tj. k obdobnému (přiměřenému) použití jiného ustanovení tr. řádu, se v trestním řízení přistupuje tam, kde danou situaci nelze řešit použitím konkrétního ustanovení, kde přitom obdobný postup je žádoucí

I. K analogii, tj. k obdobnému (přiměřenému) použití jiného ustanovení tr. řádu, se v trestním řízení přistupuje tam, kde danou situaci nelze řešit použitím konkrétního ustanovení, kde přitom obdobný postup je žádoucí.

II. Zásadně je nutno připustit analogické použití ustanovení § 222 odst. 1 věta druhá tr. ř. i pro veřejné zasedání, ačkoli ve výčtu případů přiměřeného použití ustanovení o hlavním líčení v § 238 tr. ř. rozhodnutí soudu výslovně uvedeno není, a to právě z důvodu procesní ekonomie.

Z odůvodnění.

Dne 6. 10. 1998 podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v T. Okresnímu soudu v T. návrh na uložení ochranného léčení psychiatrického v ústavní formě B. D., proti němuž skončilo trestní stíhání pro trestné činy výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., pohrdání soudem podle § 169b tr. zák. a pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák., zastavením podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. ř. (obviněný nebyl v době činu pro nepřičetnost trestně odpovědný). Uvedených trestných činů se měl dopustit tak, že dne 7. 5. 1998 v průběhu hlavního líčení u Okresního soudu v P. slovně urážel a zastrašoval přítomné a napadal instituci soudu a dne 23. 4. 1998 učinil na Obvodním oddělení Policie ČR v P. neopodstatněné trestní oznámení na starostku obce K. Trestní stíhání B. D. bylo zastaveno usnesením vyšetřovatele Okresního úřadu vyšetřování v P. ze dne 21. 9. 1998, které nabylo právní moci. K tomu je nutno pro úplnost dodat, že v řízení o shora uvedených trestných činech došlo v důsledku námitek B. D. k vyloučení celého Okresního státního zastupitelství v P. pro podjatost a dozorem v přípravném řízení bylo pověřeno Okresní státní zastupitelství v T.

Zmíněný návrh na nařízení ústavního ochranného léčení projednal Okresní soud v T. ve veřejném zasedání a usnesením ze dne 22. 1. 1999 rozhodl tak, že se podle § 72 odst. 1 tr. zák. ukládá B. D. ochranné léčení psychiatrické ve formě ústavní. Jmenovaný sice toto usnesení napadl včas podanou stížností, avšak odvolací soud ji usnesením, sp. zn. 14 To 47/99, ze dne 16. 2. 1999, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl.

Proti posledně cit. rozhodnutí podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch B. D., a to v podstatě jen z procesních důvodů, namítaje, že o návrhu na uložení ochranného léčení rozhodoval místně nepřislušný soud. V té souvislosti poukazyval na to, že v dané věci byl B. D. stíhán pro dva skutky, které oba měl spáchat v obvodu okresního soudu v P., čímž byla podle § 18 odst. 1 tr. ř. dána i pro řízení podle § 239 tr. ř. místní příslušnost uvedeného soudu. Rozhodnutím Okresního soudu v T., s nímž jak bylo zmíněno, se ztotožnil i odvolací soud, mělo být hrubě porušeno jedno ze základních práv B. D., stanovených Listinou základních práv a svobod, když byl odňat svému zákonnému soudci. Tento postup nelze podle stěžovatele obhájit ani případným poukazem na ustanovení § 222 odst. 1 tr. ř., podle něhož je i nepřislušný soud povinen rozhodnout věc sám, jde-li toliko o nepřislušnost místní a obžalovaný ji nevytkl. Toto ustanovení nelze prý aplikovat ani analogicky, neboť se zjevně týká jen těch případů, kdy místní nepřislušnost soudu je zjištěna až v průběhu hlavního líčení, takže by bylo v rozporu se zásadou procesní ekonomie z toho důvodu hlavní

líčení opakovat. V daném případě však podle stěžovatele muselo být Okresnímu soudu v T. ihned po nápadu věci zřejmé, že není místně příslušný k rozhodování o návrhu státní zástupkyně.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo a shledal, že zákon porušen nebyl.

Především se bylo nutno vypořádat s otázkou namítané nepřislušnosti Okresního soudu v T. a z toho vyplývajícího porušení práva B. D. na zákonného soudce ve smyslu cit. článku Listiny základních práv a svobod. Stížnost pro porušení zákona správně poukázala na existenci ustanovení § 222 odst. 1 věty druhé tr. ř., i je správně citovala, vyvodila z něj však závěry, s nimiž se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit. Na jedné straně se právem poukazuje na to, že by bylo v rozporu se zásadou procesní ekonomie opakovat hlavní líčení jen proto, že ve věci rozhodoval místně nepřislušný soud, což obžalovaný nevytkl, na druhé straně se ve skutečnosti požaduje takto neekonomicky opakovat veřejné zasedání, v němž Okresní soud v T. sice místně nepřislušný, což však B. D. během celého řízení nevytkl, rozhodoval o podaném návrhu na uložení ochranného léčení. Pro údajnou nemožnost analogického použití cit. ustanovení tr. řádu přitom má jen jediný argument, a to, že Okresnímu soudu v T. údajně muselo být ihned po nápadu věci zřejmé, že není místně příslušný k rozhodování o návrhu státní zástupkyně.

Tato úvaha je ovšem ryze spekulativní, protože z ničeho není zřejmé, že si Okresní soud v T. svoji nepřislušnost během řízení podle § 239 tr. ř. musel uvědomovat, když otázka místní příslušnosti soudu v tomto směru není v tr. řádu jednoznačně řešena a k závěru, jinak správnému, že místně příslušným soudem k projednání návrhu na ochranné léčení v dané věci byl Okresní soud v P., lze dospět jen výkladem ustanovení § 18 odst. 1, § 239 a § 351 odst. 1 tr. ř. K namítané nemožnosti analogické aplikace ustanovení § 222 odst. 1 věta druhá tr. ř. pak považuje Nejvyšší soud za nutné uvést následující. K analogii, tj. k obdobnému (přiměřenému) použití jiného ustanovení tr. řádu, se přistupuje tam, kde danou situaci nelze řešit použitím konkrétního ustanovení, kde přitom obdobný postup je žádoucí. Tak tomu je v projednávaném případě. Zásadně je pak nutno připustit analogické použití ustanovení § 222 odst. 1 věta druhá tr. ř. i pro veřejné zasedání, ačkoli ve výčtu případů přiměřeného použití ustanovení o hlavním líčení v § 238 tr. ř. rozhodnutí soudu výslovně uvedeno není, a to právě z důvodu procesní ekonomie. Bylo by nelogické obviněným nenamítanou místní nepřislušnost soudu v hlavním líčení, kde se rozhoduje o nejzávažnějších trestně právních otázkách, tolerovat (což cit. ustanovení § 222 odst. 1 věty druhé tr. ř. činí), a obdobné rozhodnutí ve veřejném zasedání posuzovat jako porušení práva na zákonného soudce.

Konečně zde nelze pominout ani tu závažnou skutečnost, že jeden ze skutků, pro které byl B. D. trestně stíhán, se týkala Okresního soudu v P. a v protokolu je výslovně uvedeno, že jmenovaný si nepřejde, nejen aby vyšetřování v jeho věci prováděl Okresní úřad vyšetřování v P. a případ dozoroval tamější státní zástupce, ale ani aby věc v případě podání obžaloby projednával Okresní soud v P. Jak pro tuto námitku, tak pro povahu věci samé, bylo naopak v zájmu B. D., že návrh na ochranné léčení nebyl podán u Okresního soudu v P. Námitku stížnosti pro porušení zákona o hrubém porušení práva B. D. na zákonného soudce Nejvyšší soud za těchto okolností neshledal a porušení zákona v tomto směru neshledal.

Další články:

- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)